

ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုအဖြစ်ပေါ်သော သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များကြောင့်
မြန်မာနိုင်ငံ၏ကျန်းမာရေးကဏ္ဍအပေါ် သက်ရောက်မှုများ (၂၀၀၈-၂၀၁၇)

ရက်စွဲ၊ ၂၀၁၈ ခုနှစ်၊ မေလ ၁၆ ရက်

အကျဉ်းချုပ်

၂၀၁၇ ခုနှစ် ရာသီဥတုဘေးအန္တရာယ်ဆိုင်ရာညွှန်းကိန်းအရ မြန်မာနိုင်ငံသည် ကမ္ဘာပေါ်၌ ရာသီဥတုပြောင်းလဲခြင်း၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုကြောင့် ထိခိုက်ဆုံးရှုံးမှု တတိယအများဆုံးနိုင်ငံဖြစ်ပါသည်။ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုကို သဘာဝဘေးအန္တရာယ် ဖြစ်ပွားမှုအရေအတွက်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပြင်းအားနှင့်ကြိမ်နှုန်းအားဖြင့်လည်းကောင်း ဖော်ပြနိုင်ပါသည်။ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုကြောင့်ဖြစ်ပေါ်သော သဘာဝဘေးအန္တရာယ် များသည် ကမ္ဘာတစ်ဝန်းရှိ ပြည်သူတို့၏ကျန်းမာရေးကို ထိခိုက်စေရုံသာမက မြန်မာ ပြည်သူတို့၏ကျန်းမာရေးကဏ္ဍကိုလည်း ခြိမ်းခြောက်လျက်ရှိပါသည်။

ဤသုတေသနစာတမ်းတို့သည် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုကြောင့် တွေ့ကြုံရသော မြန်မာ့ကျန်းမာရေးကဏ္ဍ၏ အခက်အခဲများ၊ ရောဂါဖြစ်ပွားမှုများ၊ ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ အထောက်အကူပြုပစ္စည်းများကို ပျက်စီးစေမှုများ၊ နိုင်ငံတော်အစိုးရ၏ ဆောင်ရွက်ချက် များနှင့် နိုင်ငံတော်၏မူဝါဒများ၊ လုပ်ငန်းစီမံချက်များနှင့်ပတ်သက်၍ ရေးသားထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ပြည်သူ့ကျန်းမာရေးကဏ္ဍသည် အားနည်းသောကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရသည် ရာသီဥတုဒဏ်ခံနိုင်ရည်ရှိသော ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုစနစ် ကို တည်ဆောက်ရန်နှင့် ရာသီဥတုနှင့်ဆိုင်သောဘေးအန္တရာယ်များကို လျှော့ချရန်တို့ အတွက် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့်ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာမူဝါဒများကို ချမှတ်အကောင်အထည် ဖော်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။

ဤစာတမ်းတို့သည် ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံ၊ Parliamentary Institute of Cambodia (PIC)တွင် ၂၀၁၇ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလမှ ၂၀၁၈ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလအထိ သုတေသနလုပ်ငန်းခွင်သင်တန်းတက်ရောက်ခဲ့စဉ် အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် ရေးသား တင်သွင်းခဲ့သောစာတမ်းကို ဘာသာပြန်ဆိုထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။

သုတေသနစာတမ်းတိုအမှတ် (၂၇)

ရေးသားပြုစုသူ - ဒေါ်ခင်သော်နှင့် M.A (Eng)

မာတိကာ

၁။ နိဒါန်း: ၃

၂။ သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များကြောင့် ကျန်းမာရေးကဏ္ဍတွင် အကျိုးသက်ရောက်မှုများ..... ၄

 (က) ရောဂါများဖြစ်ပွားမှုနှင့် ရောဂါခံစားရသူများ: ၁၀

 (၁) နာဂစ်ဆိုင်ကလုန်းမုန်တိုင်း (၂၀၀၈) ၁၀

 (၂) ဂီရိဆိုင်ကလုန်းမုန်တိုင်း (၂၀၁၀) ၁၁

 (ခ) ကျန်းမာရေးအထောက်အကူပြုပစ္စည်းများ ပျက်စီးဆုံးရှုံးမှု ၁၃

 (၁) နာဂစ်ဆိုင်ကလုန်းမုန်တိုင်း (၂၀၀၈) ၁၃

 (၂) ဂီရိဆိုင်ကလုန်းမုန်တိုင်း (၂၀၁၀) ၁၅

 (၃) ရေလွှမ်းမိုးမှုနှင့် မြေပြိုမှုများ (၂၀၁၅) ၁၅

 (၄) မိုရာဆိုင်ကလုန်းမုန်တိုင်း (၂၀၁၇) ၁၆

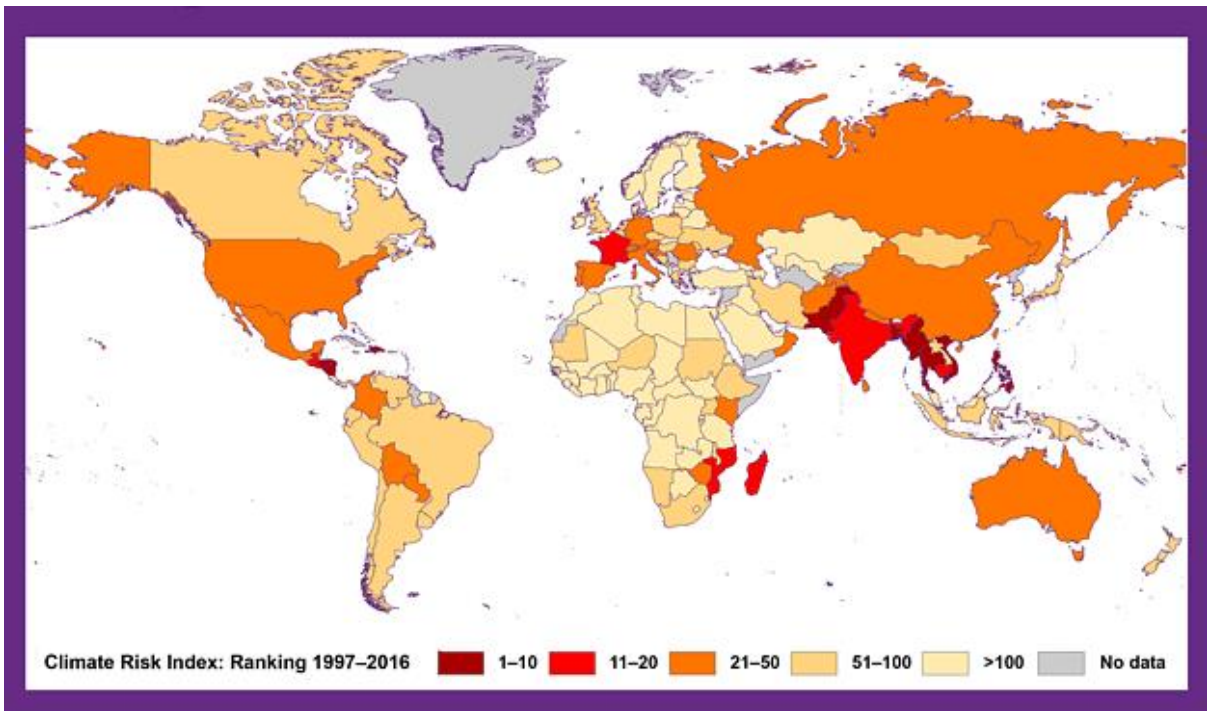
၃။ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့် ကျန်းမာရေးကဏ္ဍဆိုင်ရာ မူဝါဒများ ၁၉

၄။ မူဝါဒဆိုင်ရာ အကြံပြုချက်များ ၂၁

၅။ နိဂုံး: ၂၂

နိဒါန်း

၁။ မြန်မာနိုင်ငံသည် ကမ္ဘာပေါ်၌ ရာသီဥတုပြောင်းလဲခြင်း၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုကြောင့် ထိခိုက်ဆုံးရှုံးမှုတွင် တတိယအများဆုံးနိုင်ငံအဖြစ် ၂၀၀၈ ခုနှစ်တွင် ဖြစ်ပွားခဲ့သော နာဂစ်ဆိုင်ကလုန်းမုန်တိုင်းကြောင့် သတ်မှတ်ခံခဲ့ရပါသည်။ ဟေတီနိုင်ငံသည် ဆန်ဒီဟာရီကိန်းမုန်တိုင်းကြောင့် ထိခိုက်ဆုံးရှုံးမှုတွင် ဒုတိယအများဆုံးနိုင်ငံအဖြစ် သတ်မှတ်ခံရပြီး ဟွန်ဒူးရပ်စ်နိုင်ငံသည် မစ်ဟာရီကိန်းမုန်တိုင်းကြောင့် ထိခိုက်ဆုံးရှုံးမှုအများဆုံးနိုင်ငံဖြစ်လာခဲ့ပါသည်။^၁ ထို့အပြင် မြန်မာနိုင်ငံသည် ၁၉၉၀ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၅ ခုနှစ်အတွင်း သဘာဝဘေးအန္တရာယ် ၃၈ ခုကို တွေ့ကြုံခဲ့ရပြီး လူပေါင်း ၁၃၉,၀၀၀ ကျော် သေဆုံးခဲ့ရပါသည်။ လူပေါင်း ၁၃သန်းကျော် ဘေးအန္တရာယ်ခံစားခဲ့ရပြီး ဒေါ်လာ ၄.၈ ဘီလီယံခန့် ဆုံးရှုံးခဲ့ရပါသည်။^၂

ပုံ (၁) ရာသီဥတုအန္တရာယ်ပြမြေပုံ ၂၀၁၈
 ကိုးကားချက်။ Global Climate Risk Index 2018, Germanwatch

^၁ David Eckstein, Vera Kunzel & Laura Schafer. (2017). *Global Climate Risk Index 2018* [Online]. Available: <https://germanwatch.org/en/download/20432.pdf>.
^၂ Linda Vega Orozco. (2017). *Disaster Risk Reduction and Disaster Management in Myanmar* [Online]. Available: http://www.ilo.org/public/english/dialogue/actemp/downloads/publications/2017/myanmar_disaster_2017_casestudy.pdf.

၂။ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုကြောင့်ဖြစ်သော သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များသည် ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်းရှိ ပြည်သူတို့၏ ကျန်းမာရေးကို ထိခိုက်စေရုံသာမက မြန်မာပြည်သူတို့၏ ကျန်းမာရေးကဏ္ဍကိုလည်း ခြိမ်းခြောက်လျက်ရှိပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပြည်သူ့ကျန်းမာရေးကဏ္ဍသည် အားနည်းသောကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရသည် ခံနိုင်ရည်ရှိသော ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုစနစ်ကို တည်ဆောက်ရန်နှင့် ရာသီဥတုနှင့်ဆိုင်သော ဘေးအန္တရာယ်များကို လျော့ချရန်တို့အတွက် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့် ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာမူဝါဒများကို ချမှတ်အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။

၃။ ဤသုတေသနစာတမ်းတို့ကို အောက်ပါရည်ရွယ်ချက်များဖြင့် ရေးသားထားခြင်းဖြစ်ပါသည်-

- (က) မြန်မာနိုင်ငံ၏ကျန်းမာရေးကဏ္ဍအပေါ် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်၏ သက်ရောက်မှုများအား သိရှိရန်၊
- (ခ) ကျန်းမာရေးကဏ္ဍတွင် ရင်ဆိုင်နေရသောစိန်ခေါ်မှုများအား ဖော်ပြရန်၊
- (ဂ) သဘာဝဘေးအန္တရာယ်၏ သက်ရောက်မှုများနှင့် ကျန်းမာရေးကဏ္ဍအတွက် နှစ်ရှည်မဟာဗျူဟာများကို ဖော်ပြရန်။

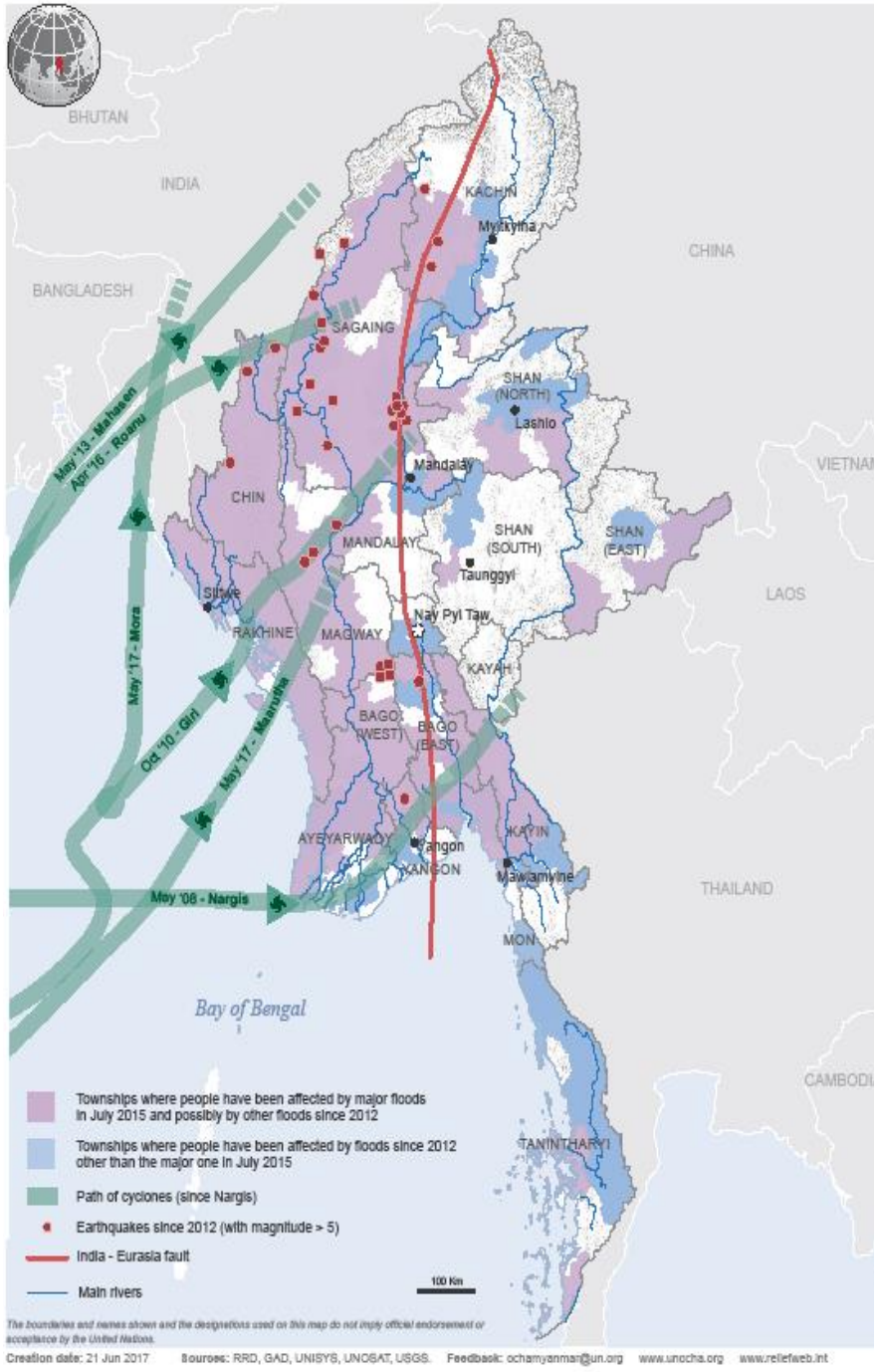
၄။ ဤသုတေသနစာတမ်းတို့တွင် အင်တာနက်သတင်းအရင်းအမြစ်မှရရှိသော မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရ၏ တရားဝင်ထုတ်ပြန်ချက်များ၊ အစီရင်ခံစာများနှင့် နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းများ၏ မြေပြင်အစီရင်ခံစာများစသည့် သတင်းအချက်အလက်များကို စုစည်း၍ ရေးသားထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။

သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များကြောင့် ကျန်းမာရေးကဏ္ဍတွင် အကျိုးသက်ရောက်မှုများ

၅။ ရာသီဥတုပြောင်းလဲခြင်းဆိုင်ရာ အကျိုးသက်ရောက်မှုများဖြစ်သော မုန်တိုင်းများ၊ ရေလွှမ်းမိုးမှုများ၊ ရေခမ်းခြောက်မှုများ၊ ငလျင်များနှင့် ဆိုင်ကလုန်းမုန်တိုင်းစသော သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များကို ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်းတွင် ကြုံတွေ့ရပြီး၊ အထူးသဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပိုမိုခံစားရပါသည်။^၃ မြန်မာနိုင်ငံသားအများစုသည် မုန်တိုင်းများ၊ ရေလွှမ်းမိုးမှု

^၃ World Health Organization. (2009). *Climate Change is Affecting Our Health* [Online]. Online. Available: http://www.who.int/globalchange/publications/climate_change_health_brochure/en/ [Accessed 21 Nov 2017].

များနှင့် ဆိုင်ကလုန်းမုန်တိုင်းများဖြစ်ပွားလေ့ရှိသော မြစ်ဝှမ်းဒေသများ၊ ရေခမ်းခြောက်မှုများနှင့် အခြားဘေးအန္တရာယ်များ ဖြစ်ပွားလေ့ရှိသော အပူပိုင်းဒေသတို့တွင် အများဆုံး နေထိုင်ကြပါသည်။

ပုံ (၂) သဘာဝဘေးအန္တရာယ်ဖြစ်ပွားမှုပေါ် မူတည်၍ အားနည်းရာဒေသများ (၂၀၀၈-၂၀၁၇)^၄ ကိုးကားချက်။ United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (2017)

^၄ OCHA. (2017). Myanmar: Recent Natural Disaster Overview [Online]. [Accessed 22 December 2017].

၆။ မြန်မာနိုင်ငံသည် ရာသီဥတုပြောင်းလဲခြင်းဆိုင်ရာ အကျိုးသက်ရောက်မှုများကြောင့် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များစွာကို တွေ့ကြုံခံစားခဲ့ရပါသည်။ ၂၀၀၈ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၇ ခုနှစ်အတွင်း မုန်တိုင်း ၆ခု၊ ငလျင် ၃ခု၊^၅ ရေလွှမ်းမိုးမှုနှင့် မြေပြိုမှု ၂ခု နှင့် အခြား သေးငယ်သော ဘေးအန္တရာယ်များစွာကို တွေ့ကြုံခံစားခဲ့ရပါသည်။^၆

စဉ်	ခုနှစ်	သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များ	ဘေးသင့်နေရာများ
၁။	မေလ၊ ၂၀၀၈ ခုနှစ်	နာဂစ်မုန်တိုင်း	ကရင်၊ ကယားနှင့် မွန်ပြည်နယ်၊ ဧရာဝတီ၊ ပဲခူးနှင့် ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး
၂။	ဇူလိုင်လ၊ ၂၀၀၉ ခုနှစ်	ရေလွှမ်းမိုးမှုနှင့် မြေပြိုမှုများ	ကချင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်း
၃။	ဇွန်လ၊ ၂၀၁၀ ခုနှစ်	ရေလွှမ်းမိုးမှုနှင့် မြေပြိုမှုများ	ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်း
၄။	အောက်တိုဘာလ၊ ၂၀၁၀ ခုနှစ်	ဂီရိဆိုင်ကလုန်းမုန်တိုင်း	ရခိုင်ပြည်နယ်
၅။	မတ်လ၊ ၂၀၁၁ခုနှစ်	တာလေငလျင် (ပြင်းအား ၆.၈ ရစ်ချ်တာစကေး)	ရှမ်းပြည်နယ်
၆။	အောက်တိုဘာလ၊ ၂၀၁၁ ခုနှစ်	ရေလွှမ်းမိုးမှုများ	မကွေး၊ မန္တလေးနှင့် စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီး
၇။	ဩဂုတ်လ၊ ၂၀၁၂ ခုနှစ်	ရေလွှမ်းမိုးမှုများ	ကရင်ပြည်နယ်နှင့် ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီး
၈။	နိုဝင်ဘာလ၊ ၂၀၁၂ ခုနှစ်	ရွှေဘိုငလျင် (ပြင်းအား ၆.၈ ရစ်ချ်တာစကေး)	စစ်ကိုင်းနှင့် မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီးမြောက်ပိုင်း
၉။	မေလ၊ ၂၀၁၃ ခုနှစ်	မဟာဆန်ဆိုင်ကလုန်းမုန်တိုင်း	ရခိုင်ပြည်နယ်

^၅ OCHA. *Myanmar: Natural Disasters 2002-2012* [Online]. Online. Available: <https://reliefweb.int/map/myanmar/myanmar-natural-disasters-2002-2012> [Accessed 14 Nov 2017].

^၆ OCHA. *Myanmar: Natural disaster risks and past events (as of 31May2016)* [Online]. Available: <https://reliefweb.int/map/myanmar/myanmar-natural-disaster-risks-and-past-events-31-may-2016> [Accessed 13 Nov 2017].

စဉ်	ခုနှစ်	သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များ	ဘေးသင့်နေရာများ
၁၀။	ဩဂုတ်လ၊ ၂၀၁၃ ခုနှစ်	ရေလွှမ်းမိုးမှုများ	ကရင်၊ မွန်နှင့် ရခိုင်ပြည်နယ်၊ တနင်္သာရီနှင့် ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီး
၁၁။	ဇူလိုင်လ၊ ၂၀၁၄ ခုနှစ်	ရေလွှမ်းမိုးမှုများ	ကရင်၊ ကချင်၊ ရခိုင်နှင့် ရှမ်းပြည်နယ်၊ ဧရာဝတီ၊ ပဲခူး၊ မကွေး၊ မန္တလေး၊ စစ်ကိုင်းနှင့် ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး
၁၂။	ဇူလိုင်လ၊ ၂၀၁၅ ခုနှစ်	ရေလွှမ်းမိုးမှုနှင့် မြေပြိုမှုများ (ကိုမန်ဆိုင်ကလုန်းမုန်တိုင်း)	ကရင်၊ ကချင်၊ ချင်း၊ မွန်၊ ရခိုင်နှင့် ရှမ်းပြည်နယ်၊ ဧရာဝတီ၊ ပဲခူး၊ မကွေး၊ စစ်ကိုင်းနှင့် ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး
၁၃။	ဧပြီလ၊ ၂၀၁၆ ခုနှစ်	ငလျင် (ပြင်းအား ၆.၉ ရစ်ချ်တာစကေး)	စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီး
၁၄။	မေလ၊ ၂၀၁၆ ခုနှစ်	ရုန်းဆိုင်ကလုန်းမုန်တိုင်း	ချင်းပြည်နယ်နှင့် စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီး
၁၅။	ဇွန်လ၊ ၂၀၁၆ ခုနှစ်	ရေလွှမ်းမိုးမှုများ	ချင်းနှင့် ရခိုင်ပြည်နယ်၊ ဧရာဝတီ၊ ပဲခူးနှင့် စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီး
၁၆။	မေလ၊ ၂၀၁၇ ခုနှစ်	မိုရာဆိုင်ကလုန်းမုန်တိုင်း	ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်း
၁၇။	ဇူလိုင်လ၊ ၂၀၁၇ ခုနှစ်	ရေလွှမ်းမိုးမှုနှင့် မြေပြိုမှုများ	ကရင်ပြည်နယ်နှင့် မကွေး၊ စစ်ကိုင်း၊ ပဲခူးနှင့် ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီး

ဇယား (၁) ၂၀၀၈ခုနှစ်မှ ၂၀၁၇ ခုနှစ်အတွင်း ဖြစ်ပွားခဲ့သော သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များ ကိုးကားချက်။ United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (2017)

၇။ သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကျန်းမာရေးကဏ္ဍအား နည်းလမ်း (၃)မျိုးဖြင့် သက်ရောက်စေပါသည်။ ပထမအကျိုးသက်ရောက်မှုနည်းလမ်း အနေဖြင့် ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာအထောက်အကူပြုပစ္စည်းများနှင့် လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေး ပျက်စီးခြင်းသည် ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုကို ထိခိုက်စေပါသည်။ ဒုတိယနည်းလမ်း အနေဖြင့် ကူးစက်ရောဂါများပျံ့နှံ့ခြင်းသည် ပြည်သူလူထုကိုထိခိုက်စေပြီး ကြီးမားသော ကျန်းမာရေးအန္တရာယ်များ ဖြစ်စေနိုင်ပါသည်။ တတိယနည်းလမ်းမှာ သန့်ရှင်းသော ရေနှင့် မိလ္လာစနစ်မရှိခြင်း၊ အာဟာရဓာတ်ချို့တဲ့ခြင်း၊ လူနေထူထပ်ခြင်းနှင့် နေရာ ပြောင်းရွှေ့ခြင်းများသည် ကူးစက်ရောဂါများပျံ့ပွားမှုကို ပိုမိုဖြစ်စေနိုင်ပါသည်။^၇

၈။ သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များသည် ကျန်းမာရေးကဏ္ဍအတွက် စိန်ခေါ်မှုများနှင့် ပြဿနာများကို ဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် သဘာဝဘေးအန္တရာယ် ခံစားရသူများသည် ရေ၊ အစားအစာနှင့် ဗိုင်းရပ်စ်ပိုးတို့မှ သယ်ဆောင်လာသော ကူးစက်ရောဂါများ ခံစားရနိုင်ပါသည်။^၈ ဘေးဒဏ်သင့်နေရာများတွင် သဘာဝဘေး အန္တရာယ်များသည် ကျန်းမာရေးအထောက်အကူပြုပစ္စည်းများကို ပျက်စီးစေပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ၂၀၀၈ခုနှစ် နာဂစ်ဆိုင်ကလုန်းမုန်တိုင်းတွင် ကျန်းမာရေးအထောက်အကူပြု ပစ္စည်း (ဆေးရုံ၊ ဆေးခန်းနှင့် ကျေးလက်ကျန်းမာရေးဌာန) ၁၀၀၀ကျော် ပျက်စီးခဲ့ရပြီး ယင်းပျက်စီးမှုများသည် ဘေးဒဏ်သင့်ပြည်သူများအတွက် ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှု ကို နှောင့်နှေးစေပါသည်။^၉ ဘေးဒဏ်သင့်ဒေသများတွင် ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်ရေး အဖွဲ့အနေဖြင့် ကူးစက်ရောဂါများပျံ့နှံ့မှုကို ထိန်းချုပ်ကာကွယ်ရန် ဆေးဝါးများ၊ ဆေးပစ္စည်းကိရိယာများနှင့် ကျန်းမာရေးဝန်ထမ်းများလိုအပ်ပါသည်။ နိုင်ငံတော်အစိုးရ သည် ဘေးဒဏ်သင့်ပြည်သူများကို ကူညီရန်အတွက် ကျန်းမာရေးပစ္စည်းများ ထောက်ပံ့

^၇ Government of the Union of Myanmar (2015). Myanmar Post-Disaster Needs Assessment of Floods and Landslides.

^၈ World Health Organization. (2008). *Communicable disease risk assessment and interventions: Cyclone Nargis: Myanmar* [Online]. Available: http://www.who.int/diseasecontrol_emergencies/MyanmarCycloneNargis090508.pdf [Accessed 22 Nov 2017].

^၉ Tripartite Core Group (2008). Post-Nargis Joint Assessment. Online.

ပေးသော်လည်း တစ်ခါတစ်ရံတွင် လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေးချို့ယွင်းမှုကြောင့် နှောင့်နှေး နိုင်ပါသည်။^{၁၀}

၉။ ပြည်သူများသည် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များဖြစ်ပွားမှုကို မထိန်းချုပ်နိုင်သော် လည်း သဘာဝဘေးအန္တရာယ်ကြောင့် ပျက်စီးဆုံးရှုံးမှုများကို ကြိုတင်ကာကွယ်နိုင်ပါ သည်။ ကြိုတင်သတိပေးစနစ်များနှင့် အန္တရာယ်အကဲဖြတ်မှုများသည် သဘာဝဘေး အန္တရာယ်၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုများကို လျော့ချနိုင်သော်လည်း ဘေးအန္တရာယ်ကြိုတင် ကာကွယ်မှုသည် ပြည်သူ့ကျန်းမာရေး ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်မှုအတွက် လိုအပ်လျက် ရှိပါသည်။^{၁၁} ထို့ကြောင့် ဘေးအန္တရာယ်၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုများမှ ပြည်သူများ ကို ကာကွယ်ရန်အတွက် ကြိုတင်သတိပေးစနစ်မှတစ်ဆင့် ဘေးအန္တရာယ်ကြိုတင် ပြင်ဆင်မှုနှင့် ဘေးအန္တရာယ်လျော့ချရေးကို ဆောင်ရွက်ထားပြီး မြန်မာ့ကျန်းမာရေး ကဏ္ဍတွင် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုကိုခံနိုင်ရည်ရှိသော ကျန်းမာရေးစနစ်ကို ကြိုတင် ပြင်ဆင်ထားသင့်ပါသည်။^{၁၂}

၁၀။ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုကြောင့်ဖြစ်ပေါ်သော သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များသည် ကျန်းမာရေးကဏ္ဍအတွက် အဓိကပြဿနာဖြစ်စေပြီး မြန်မာနိုင်ငံကျန်းမာရေးကဏ္ဍ၏ တိုးတက်မှုအလားအလာကို များစွာနှောင့်နှေးစေနိုင်ပါသည်။ လွန်ခဲ့သော ၁၀နှစ်အတွင်း ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သော သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များသည် ကျန်းမာရေးကဏ္ဍ၏အားနည်းချက် များကို ထင်ဟပ်စေခဲ့ပါသည်။ ဘေးအန္တရာယ်သင့်ပြည်သူများ ကူးစက်ရောဂါခံစားရမှု များပြားလာခြင်းနှင့် ကျန်းမာရေးအထောက်အကူပြုပစ္စည်းများပျက်စီးခြင်းများသည် ကျန်းမာရေးကဏ္ဍ၏ အားနည်းချက်များပင်ဖြစ်ပါသည်။

^{၁၀} Center for Excellence in Disaster Management and Humanitarian Assistance (2017). *Myanmar (Burma) Disaster Management Reference Handbook*.
^{၁၁} Fatimah Lateef. (2009). *Cyclone Nargis and Myanmar: A wake up call* [Online]. Available: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC2700587/> [Accessed 22 Nov 2017].
^{၁၂} Ministry of Natural Resources and Environmental Conservation (MoNREC) The Republic of the Union of Myanmar (2017). Myanmar Climate Change Strategy and Action Plan 2016-2030.

ရောဂါများဖြစ်ပွားမှုနှင့် ရောဂါခံစားရသူများ

၁၁။ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုကြောင့်ဖြစ်ပွားသော ဘေးအန္တရာယ်များသည် ငှက်ဖျားရောဂါ၊ ဝမ်းရောဂါစသည့် ကူးစက်ရောဂါများကို ခံစားရစေနိုင်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အဓိကသေဆုံးရမှုမှာ ငှက်ဖျားရောဂါနှင့် ဝမ်းရောဂါတို့ကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။^{၁၃}

နာဂစ်ဆိုင်ကလုန်းမုန်တိုင်း (၂၀၀၈)

၁၂။ နာဂစ်ဆိုင်ကလုန်းမုန်တိုင်းသည် ၂၀၀၈ခုနှစ်၊ မေလ (၂)ရက်နှင့် (၃)ရက်နေ့တို့တွင် မြစ်ဝှမ်းဒေသ၌ တိုက်ခတ်ခဲ့ပြီး ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီး၊ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး၊ ပဲခူးတိုင်းဒေသကြီး၊ မွန်ပြည်နယ်၊ ကရင်ပြည်နယ်နှင့် ကယားပြည်နယ်တို့တွင် ထိခိုက်ပျက်စီးမှုများရှိခဲ့ပါသည်။ လူပေါင်း ၈၄၀၀၀ ကျော်သေဆုံးခဲ့ပြီး ၅၃၀၀၀ ကျော်ပျောက်ဆုံးခဲ့ပါသည်။ လူပေါင်း ၂.၄ သန်းနီးပါးထိခိုက်ခံစားခဲ့ရပါသည်။^{၁၄} ယင်းမုန်တိုင်းသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဖြစ်ပွားခဲ့သောသဘာဝဘေးအန္တရာယ်များအနက် အဆိုးရွားဆုံးသဘာဝဘေးအန္တရာယ်ဖြစ်ခဲ့ပါသည်။

ပြည်နယ်/ တိုင်းဒေသကြီး	ပြင်ပလူနာ ဌာန(ဆေးရုံ)	ပြင်ပလူနာ ဌာန (စခန်း)	ပြင်ပလူနာဌာန (စုစုပေါင်း)	အတွင်း လူနာ	ဝမ်းလျှော ရောဂါ	လွဲ ပြောင်း
ရန်ကုန်	၃၆၄၁၃	၈၀၆၈၆	၁၁၇၀၉၉	၉၄၆၈	၄၅၉၀	၁၃၉
ဧရာဝတီ	၅၆၄၄၈	၁၄၃၉၂၀	၂၀၀၃၆၈	၃၅၄၃၁	၆၂၈၄	၂၃၁
စုစုပေါင်း	၉၂၈၆၁	၂၂၄၆၀၆	၃၁၇၄၆၇	၄၄၈၉၉	၁၀၈၇၄	၃၇၀

ဇယား(၂) ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများအလိုက် ဘေးဒဏ်သင့် ပြည်သူများ အတွက် ကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက်မှုများ (၆.၅.၂၀၀၈ - ၃၀.၆.၂၀၀၈)

ကိုးကားချက်။ Post-Nargis Joint Assessment, Tripartite Core Group (2008)

^{၁၃} World Health Organization. (2008). *Communicable disease risk assessment and interventions: Cyclone Nargis: Myanmar* [Online]. Available: http://www.who.int/diseasecontrol_emergencies/MyanmarCycloneNargis090508.pdf [Accessed 22 Nov 2017].

^{၁၄} Tripartite Core Group (2008). Post-Nargis Joint Assessment. Online.

ပြည်နယ်/ တိုင်းဒေသကြီး	တိုင်းရင်းဆေး	ပြင်ပလူနာဌာန (ရေပေါ်ဆေးရုံ)	ဝမ်းလျှောရောဂါ	ရွှေ့ပြောင်း (ရေပေါ်ဆေးရုံ)
ရန်ကုန်	၈၅၁၆၃	-	-	-
ဧရာဝတီ	၄၀၆၈၄	၄၄၉၈၈	၇၆၇	၄၅
စုစုပေါင်း	၁၂၅၈၄၇	၄၄၉၈၈	၇၆၇	၄၅

ဇယား (၃) ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအလိုက် လူနာအရေအတွက် (၂၀.၅.၂၀၀၈ - ၃၀.၆.၂၀၀၈)

ကိုးကားချက်။ Post-Nargis Joint Assessment, Tripartite Core Group (2008)

၁၃။ နာဂစ်ဆိုင်ကလုန်းမုန်တိုင်းတိုက်ခတ်မှုကြောင့် ပြင်ပလူနာ ၃၁၇၄၆၇ ဦးနှင့် အတွင်းလူနာ ၄၄၈၉၉ ဦးကို ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီး တို့တွင် ကုသပေး ခဲ့ပါသည်။ မြစ်ချောင်းများနှင့် ပင်လယ်ကမ်းရိုးတန်းတစ်လျှောက်ရှိ ပြင်ပလူနာ ၄၄၉၈၈ဦးကိုလည်း ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီးရှိ ရေပေါ်ဆေးရုံတွင် ကုသပေးခဲ့ပါသည်။ ထို့အပြင် ရန်ကုန်နှင့်ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီးရှိ လူနာ ၁၂၅၈၄၇ ဦး တို့ကိုလည်း တိုင်းရင်းဆေးပညာဖြင့် ကုသပေးခဲ့ပါသည်။

ဂီရိဆိုင်ကလုန်းမုန်တိုင်း (၂၀၁၀)

၁၄။ ဂီရိဆိုင်ကလုန်းမုန်တိုင်းသည် ၂၀၁၀ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာလ ၂၂ရက်နေ့တွင် တိုက်ခတ်ခဲ့ရာ ရခိုင်ပြည်နယ်ရှိ မြို့နယ် (၈) မြို့နယ်တွင် မြေပြိုမှုများဖြစ်ပွားခဲ့ပြီး၊ အထူးသဖြင့် ကျောက်ဖြူ၊ မြေပုံ၊ မင်းပြားနှင့် ပေါက်တောမြို့နယ်တို့တွင် ထိခိုက်ပျက်စီးမှုအများဆုံးဖြစ်ပွားခဲ့ပါသည်။^{၁၅} ၎င်းမုန်တိုင်းသည် ဆေးဒဏ်သင့်ဒေသရှိပြည်သူများကို ကူးစက်ရောဂါများ ဖြစ်ပွားစေခဲ့ပါသည်။

^{၁၅} OCHA (2010). Myanmar Cyclonic Storm Giri.

စဉ်	မြို့နယ်	ရောဂါများ	လူနာအရေအတွက် (ယောက်)		စုစုပေါင်း (ယောက်)
			ဆေးရုံ	ယာယီဆေးခန်း	
၁။	ကျောက်ဖြူ	ဝမ်းပျက်ဝမ်းလျှော့ရောဂါ	၁၁	၂၂၆	၂၃၇
		မျက်စိနာရောဂါ	-	၄၀၀	၄၀၀
		ထိခိုက်ဒဏ်ရာ	၁၅	၄၀	၅၅
		အခြားရောဂါများ	၂၀	၉၉၃	၁၀၁၃
		စုစုပေါင်း	၄၆	၁၆၅၉	၁၇၀၅
၂။	မြေပုံ	ဝမ်းပျက်ဝမ်းလျှော့ရောဂါ	၄၈	၇၇	၁၂၅
		မျက်စိနာရောဂါ	၆၃	၃၆	၉၉
		ထိခိုက်ဒဏ်ရာ	၁၆၁	၉၇၂	၁၁၃၃
		အခြားရောဂါများ	၅၀	၁၄၃၃	၁၄၈၃
		စုစုပေါင်း	၃၂၂	၂၅၁၈	၂၈၄၀
၃။	ပေါက်တော	ဝမ်းပျက်ဝမ်းလျှော့ရောဂါ	၁၄	၃၁	၄၅
		မျက်စိနာရောဂါ	၅	၈၇	၉၂
		အခြားရောဂါများ	၃၆၁	၁၀၂	၄၆၃
		ထိခိုက်ဒဏ်ရာ	-	၁၆၈	၁၆၈
		ဝမ်းကိုက်ရောဂါ	-	၁၈	၁၈
		စုစုပေါင်း	၃၈၀	၄၀၆	၇၈၆

ဇယား (၄) မြို့နယ်အလိုက်ရောဂါဖြစ်ပွားမှုများနှင့် လူနာအရေအတွက်

ကိုးကားချက်။ လူမှုဝန်ထမ်းကယ်ဆယ်ရေးနှင့် ပြန်လည်နေရာချထားရေးဝန်ကြီးဌာန (၂၀၁၀)

၁၅။ ဇယား(၄)တွင် ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း မြေပုံမြို့၌ ကူးစက်ရောဂါအများဆုံးဖြစ်ပွားခဲ့ပြီး ထိုစဉ်က ကျန်းမာရေးဝန်ကြီးဌာနမှ ကူးစက်ရောဂါဖြစ်ပွားမှုကို ထိန်းချုပ်ရန် ကျန်းမာရေးဝန်ထမ်းများ စေလွှတ်ပေးခဲ့ရကာ မြေပုံမြို့နယ်တွင် ဆေးအဖွဲ့ (၂၆)ဖွဲ့ ဖြင့် လည်းကောင်း၊ ပေါက်တော မြို့နယ်တွင်လည်း ဆေးအဖွဲ့များစေလွှတ်၍လည်းကောင်း၊ ကျောက်ဖြူမြို့နယ်တွင် ဆေးအဖွဲ့(၅)ဖွဲ့ဖြင့်လည်းကောင်း ဆောင်ရွက်ပေးခဲ့ပါသည်။^{၁၆}

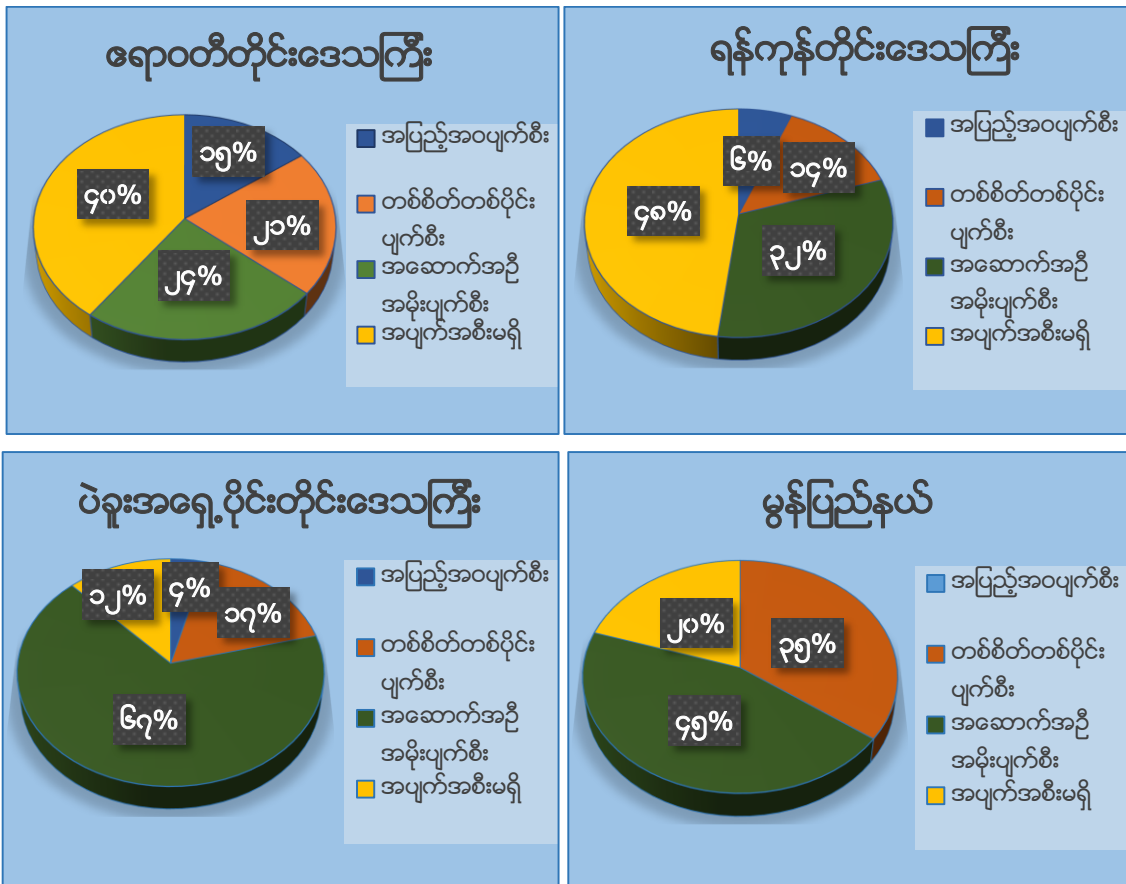
^{၁၆} Ministry of Social Welfare Relief and Resettlement Myanmar (2011). Cyclone Storm Giri in Rakhine State. In: DEPARTMENT OF DISASTER MANAGEMENT (ed.).

ကျန်းမာရေးအထောက်အကူပြုပစ္စည်းများ ပျက်စီးဆုံးရှုံးမှု

၁၆။ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုကြောင့် ဖြစ်ပေါ်သော သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များသည် ကျန်းမာရေးအထောက်အကူပြုပစ္စည်းများကို ပျက်စီးစေခြင်းဖြင့် ကျန်းမာရေးကဏ္ဍကို ထိခိုက်စေပါသည်။ အများဆုံးပျက်စီးဆုံးရှုံးမှုများမှာ ဆေးရုံများ၊ ဆေးခန်းများ၊ ကျေးလက်ကျန်းမာရေးဌာနများနှင့် ကျေးလက်ကျန်းမာရေးဌာနခွဲများ အပါအဝင် အဓိကကျန်းမာရေးအထောက်အကူပြုပစ္စည်းများ ဖြစ်ပါသည်။

နာဂစ်ဆိုင်ကလုန်းမုန်တိုင်း (၂၀၀၈)

၁၇။ နာဂစ်ဆိုင်ကလုန်းမုန်တိုင်းသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဖြစ်ပွားခဲ့သော သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များထဲတွင် အဆိုးရွားဆုံးမုန်တိုင်းဖြစ်ခဲ့ပါသည်။ လေမုန်တိုင်းဒဏ်ကြောင့် အိမ်ပေါင်း ၈၀၀၀၀ နီးပါးပျက်စီးခဲ့ရပြီး အခြေခံအဆောက်အအုံပေါင်းများစွာ ဆုံးရှုံးပျက်စီးခဲ့ရပါသည်။ ကျန်းမာရေးကဏ္ဍအနေဖြင့် ပျက်စီးဆုံးရှုံးမှုများကို တိုင်းဒေသကြီးနှင့်ပြည်နယ်အလိုက် အောက်ပါအတိုင်းတွေ့ရှိနိုင်ပါသည်-

ပုံ (၃) တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်အလိုက် ပြည်သူ့ကျန်းမာရေးကဏ္ဍ၏ ပျက်စီးမှု (%) ကိုးကားချက်။ Post-Nargis Joint Assessment, Tripartite Core Group (2008)

၁၈။ ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ အခြေခံအဆောက်အဦများပျက်စီးမှုမှာ ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီးတွင် အများဆုံးဖြစ်ပြီး မွန်ပြည်နယ်တွင် အနည်းငယ်သာ ပျက်စီးဆုံးရှုံးခဲ့ပါသည်။ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးတိုင်းတွင် အဆောက်အဦအမိုးများ အများဆုံး ပျက်စီးခဲ့ပါသည်။ ကျန်းမာရေးကဏ္ဍ၏ ပျက်စီးဆုံးရှုံးမှုတန်ဖိုးမှာ ကျပ်သန်းပေါင်း ၁၉ သန်းခန့်ရှိပါသည်။^{၁၇} မုန်တိုင်းကြောင့် ကျန်းမာရေးသင်တန်းကျောင်းများအားလုံး တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းပျက်စီးကြပြီး ကျန်းမာရေးအထောက်အကူပြုပစ္စည်း ၅၀ရာခိုင်နှုန်းကျော် ပျက်စီးခဲ့ပါသည်။

စဉ်	ပစ္စည်းအမျိုးအစား	အပြည့်အဝပျက်စီး	တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းပျက်စီး	အဆောက်အဦအမိုးပျက်စီး	အပျက်အစီးမရှိ	စုစုပေါင်း
၁။	ကုတင် (၁၀၀) နှင့် အထက်ဆေးရုံ	-	၁၃	၅	၁၀	၂၈
၂။	ကုတင် (၅၀-၁၀၀) ဆေးရုံ	-	၄	၈	၅	၁၇
၃။	ကုတင် (၁၆-၂၅) ဆေးရုံ/ တိုက်နယ်ဆေးရုံ	၁၁	၂၁	၂၂	၃၁	၈၅
၄။	ကျေးလက်ကျန်းမာရေးဌာန/ဆေးခန်း	၁၉	၆၅	၁၀၇	၆၆	၂၅၇
၅။	ကျေးလက်ကျန်းမာရေးဌာနခွဲ	၉၉	၁၁၈	၁၉၆	၄၀၈	၈၂၁
၆။	သင်တန်းကျောင်း	-	၁	၈	-	၉
	စုစုပေါင်း	၁၂၉	၂၂၂	၃၄၆	၅၂၀	၁၂၁၇

ဇယား(၅) ကျန်းမာရေးအထောက်အကူပြုပစ္စည်းများ အမျိုးအစားအလိုက် ပျက်စီးမှုများ ကိုးကားချက်။ Post-Nargis Joint Assessment, Tripartite Core Group (2008)

^{၁၇} Tripartite Core Group (2008). Post-Nargis Joint Assessment. Online.

ဂီရိဆိုင်ကလုန်းမုန်တိုင်း (၂၀၁၀)

၁၉။ ဂီရိဆိုင်ကလုန်းမုန်တိုင်းတွင် လူပေါင်း ၄၄ ဦးသေဆုံးခဲ့ပြီး ၁၃ ဦးပျောက်ဆုံးခဲ့ပါသည်။ မုန်တိုင်းတိုက်ခတ်မှုကြောင့် ရခိုင်ပြည်နယ်အတွင်း မြို့နယ် (၈) မြို့နယ်တို့မှ အိမ်ထောင်စု ၄၈၂၇၂ စု၊ လူဦးရေ ၂၂၄၂၁၂ ဦးထိခိုက်ခဲ့ပြီး အိမ်ခြေ ၂၀၀၀၀ ကျော် လုံးဝပျက်စီးဆုံးရှုံးခဲ့ရပါသည်။^{၁၀} ကျန်းမာရေးကဏ္ဍ၏ပျက်စီးဆုံးရှုံးမှုကို ဇယား (၆)တွင် တွေ့ရှိနိုင်ပါသည်။

စဉ်	မြို့နယ်	ဆေးရုံ	ကျေးလက် ကျန်းမာရေးဌာန	ကျေးလက် ကျန်းမာရေးဌာနခွဲ	စုစုပေါင်း
၁။	မြေပုံ	၂	၇	၁၃	၂၂
၂။	ပေါက်တော	၁	၁	၁	၃
၃။	မင်းပြား	-	-	၂	၂
၄။	ကျောက်ဖြူ	၁	၂	၁	၄
	စုစုပေါင်း	၄	၁၀	၁၇	၃၁

ဇယား(၆) မြို့နယ်အလိုက် ကျန်းမာရေးကဏ္ဍ၏ ပျက်စီးဆုံးရှုံးမှု

ကိုးကားချက်။ လူမှုဝန်ထမ်းကယ်ဆယ်ရေးနှင့် ပြန်လည်နေရာချထားရေးဝန်ကြီးဌာန (၂၀၁၀)

၂၀။ အထက်ပါဇယားတွင် ပြထားသည့်အတိုင်း မြို့နယ်အသီးသီးရှိဆေးရုံ/ ဆေးခန်းများ ပျက်စီးဆုံးရှုံးမှုကို တွေ့ရှိနိုင်ပါသည်။ အခြားမြို့နယ်များနှင့် နှိုင်းယှဉ်လျှင် မြေပုံမြို့သည် ပျက်စီးမှုအများဆုံးဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရှိနိုင်ပါသည်။

ရေလွှမ်းမိုးမှုနှင့် မြေပြိုမှုများ (၂၀၁၅)

၂၁။ ၂၀၁၅ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လတွင် မြန်မာနိုင်ငံတိုင်းဒေသကြီးနှင့်ပြည်နယ် (၁၂)ခုတို့တွင် ရေလွှမ်းမိုးမှုနှင့် မြေပြိုမှုများဖြစ်ပွားခဲ့ပါသည်။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ ၁၆ ရက်နေ့မှစ၍ မြန်မာနိုင်ငံနေရာအနှံ့အပြားတွင် မိုးရွာသွန်းမှုများဖြစ်ပွားခဲ့ပြီး ဇူလိုင်လ ၃၀ ရက်နေ့တွင် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံ၌ ဖြစ်ပွားခဲ့သော ဆိုင်ကလုန်းမုန်တိုင်းကိုမန်၏ တိုက်ခတ်မှု

^{၁၀} Ministry of Social Welfare Relief and Resettlement Myanmar (2011). Cyclone Storm Giri in Rakhine State. In: DEPARTMENT OF DISASTER MANAGEMENT (ed.).

ကြောင့် မိုးကြီးပြီး ရေလွှမ်းမိုးမှုများ ဖြစ်ပွားခဲ့ပါသည်။ လူဦးရေသန်းပေါင်း ၁.၆ သန်း ကျော် နေအိမ်မှ ပြောင်းရွှေ့ရပြီး လူပေါင်း ၁၀၀ ကျော်သေဆုံးခဲ့ပါသည်။^{၁၉}

စဉ်	ပြည်နယ်/ တိုင်းဒေသကြီး	ကျန်းမာရေး အထောက်အကူပြု ပစ္စည်းများ ပျက်စီးမှု	ဆေးဝါးများဆုံးရှုံးမှု နှင့် ဆေးပစ္စည်း ကိရိယာများ ပျက်စီးမှု	ကျန်းမာရေး အထောက်အကူပြု ပစ္စည်းများ ဆုံးရှုံးမှု	စုစုပေါင်း
၁။	ဧရာဝတီ	၉၈	၂	၁	၁၀၁
၂။	ရခိုင်	၆၉	၂၅	၂	၉၆
၃။	ပဲခူး	၂၅	၃	-	၂၈
၄။	စစ်ကိုင်း	၁၃	၁၉	၅	၃၇
၅။	မကွေး	၁၁	၈	-	၁၉
၆။	ချင်း	၇	၂	၁	၁၀
၇။	ရန်ကုန်	၁	-	-	၁
၈။	ရှမ်း	-	၁	-	၁
	စုစုပေါင်း	၂၂၄	၆၀	၉	၂၉၃

ဇယား (၇) ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအလိုက် ကျန်းမာရေးအထောက်အကူပြု ပစ္စည်းများပျက်စီးမှု

ကိုးကားချက်။ အမျိုးသားသဘာဝဘေးအန္တရာယ်ဆိုင်ရာ စီမံခန့်ခွဲမှုကော်မတီ (၂၀၁၅)

၂၂။ အထက်ပါဇယားအရ ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီးတွင် ပျက်စီးဆုံးရှုံးမှုအများဆုံး ဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။ သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များသည် မြစ်ဝှမ်းဒေသများတွင် ပိုမိုဖြစ်ပွားပြီး ယင်းဒေသများတွင် အပျက်အစီးပိုမိုများပြားလေ့ရှိပါသည်။

မိုရာဆိုင်ကလုန်းမုန်တိုင်း (၂၀၁၇)

၂၃။ မိုရာဆိုင်ကလုန်းမုန်တိုင်းသည် ၂၀၁၇ ခုနှစ်၊ မေလ ၃၀ရက်နေ့တွင် တိုက်ခတ် ခဲ့ပြီး ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံ၌ မြေပြိုမှုများဖြစ်ပွားစေခဲ့ကာ မြန်မာနိုင်ငံ၊ ရခိုင်ပြည်နယ်

^{၁၉} Government of the Union of Myanmar (2015). Myanmar Post-Disaster Needs Assessment of Floods and Landslides.

မြောက်ပိုင်း၊ ချင်းပြည်နယ်နှင့် ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီးတို့တွင် မုန်တိုင်းဖြစ်ပေါ်စေခဲ့ပါသည်။^{၂၀}

စဉ်	ပြည်နယ်/ တိုင်းဒေသကြီး	ခရိုင်	ဆေးရုံ/ ဆေးခန်း
၁။	ရခိုင်ပြည်နယ်	စစ်တွေခရိုင်	၂၀
		မြောက်ဦးခရိုင်	၃၃
		ကျောက်ဖြူခရိုင်	၁
		မောင်တောခရိုင်	၄၉
စုစုပေါင်း			၁၀၃
၂။	ချင်းပြည်နယ်	ဟားခါးခရိုင်	၁
	စုစုပေါင်း		၁

ဇယား (၈) ခရိုင်အလိုက် ဆေးရုံ/ ဆေးခန်းများပျက်စီးမှု

ကိုးကားချက်။ လူမှုဝန်ထမ်းကယ်ဆယ်ရေးနှင့် ပြန်လည်နေရာချထားရေးဝန်ကြီးဌာန (၂၀၁၇)

၂၄။ ဆေးရုံ/ ဆေးခန်းများပျက်စီးမှုကို အထက်ပါဇယားတွင် တွေ့ရှိနိုင်ပါသည်။ မုန်တိုင်းကြောင့် ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် ဆေးရုံ/ ဆေးခန်းများစွာ ပျက်စီးခဲ့ပြီး ချင်းပြည်နယ်တွင် ဆေးရုံ(၁)ခုသာပျက်စီးခဲ့ကာ ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီးတွင် အပျက်အစီးမရှိကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။

၂၅။ ထိုစဉ်က ကျန်းမာရေးဝန်ကြီးဌာနသည် မုန်တိုင်းကြောင့် ထိခိုက်ပျက်စီးခဲ့သော ဒေသများတွင် ကူးစက်ရောဂါဖြစ်ပွားမှုကို ထိန်းချုပ်ရန်နှင့် အခြေခံကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုများအတွက် ကျန်းမာရေးဝန်ထမ်းများ စေလွှတ်ကုသစေခဲ့ပါသည်။ ဆေးဝါးများထောက်ပံ့မှုအနေဖြင့် အိမ်သုံးဆေးဝါးများ၊ ဆေးစိမ်ခြင်ထောင်များ၊ အိပ်ရာခင်းများ၊ ခြင်နိုင်ဆေးရည်များနှင့် အိုင်အိုဒင်းလိမ်းဆေးများကိုလည်း ပေးပို့ခဲ့ပါသည်။ ထို့အပြင် ရွှေ့လျားဆေးအဖွဲ့များနှင့် ယာယီဆေးခန်းများဖြင့်လည်း ကုသဆောင်ရွက်ပေးခဲ့ပါသည်။ နိုင်ငံတော်အစိုးရသည် ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် ရေလွှမ်းမိုးမှုနှင့် မြေပြိုမှုများဖြစ်ပွားခဲ့သောဒေသများတွင် ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုများ ဆောင်ရွက်ပေး

^{၂၀} Ministry of Social Welfare Relief and Resettlement Myanmar (2017). Cyclone Storm Mora. In: DEPARTMENT OF DISASTER MANAGEMENT (ed.).

ခဲ့သည်ကို အမျိုးသားသဘာဝဘေးအန္တရာယ်စီမံခန့်ခွဲရေးကော်မတီ၏ အစီရင်ခံစာများ အရ သိရှိရပါသည်။^{၂၁}

စဉ်	ပြည်နယ်/ တိုင်းဒေသကြီး	ရွေ့လျားဆေးခန်းများ	ယာယီဆေးခန်းများ
၁။	စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီး	၁၁၂	၃၄၉
၂။	ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီး	၂၀၈	၂၀၂
၃။	ရခိုင်ပြည်နယ်	၃၅	၇၇
၄။	ပဲခူးတိုင်းဒေသကြီး	၂၆	၂၀၃
၅။	မကွေးတိုင်းဒေသကြီး	၅	၈၂
၆။	ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး	၃	၃၃
၇။	မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး	၈	၅၅
၈။	ချင်းပြည်နယ်	၉	၁၉
၉။	ကချင်ပြည်နယ်	-	၁၅
၁၀။	မွန်ပြည်နယ်	-	၈၅
၁၁။	ရှမ်းပြည်နယ်	-	၁၃
၁၂။	ကရင်ပြည်နယ်	-	၁၂
၁၃။	တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီး	-	၁
	စုစုပေါင်း	၄၀၆	၁၁၄၆

ဇယား (၉) နိုင်ငံတော်အစိုးရ၏ ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာထောက်ပံ့မှုများ

ကိုးကားချက်။ ကျန်းမာရေးနှင့် အားကစားဝန်ကြီးဌာန

၂၆။ နိုင်ငံတော်အစိုးရသည် ဘေးသင့်ပြည်သူများအား ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုများ ပေးရန်အတွက် ရွေ့လျားဆေးအဖွဲ့များနှင့် ယာယီဆေးခန်းများ ဆောင်ရွက်ပေးခဲ့ပါသည်။ စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီးတွင် ရွေ့လျားဆေးအဖွဲ့ ၁၁၂ ဖွဲ့နှင့် ယာယီဆေးခန်း ၃၄၉ ခု ဆောင်ရွက်ပေးခဲ့ပြီး တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီးတွင် ယာယီဆေးခန်းတစ်ခု ဖွင့်လှစ်ကုသပေးခဲ့သည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။

^{၂၁} Government of the Union of Myanmar (2015). Myanmar Post-Disaster Needs Assessment of Floods and Landslides.

ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့် ကျန်းမာရေးကဏ္ဍဆိုင်ရာ မူဝါဒများ

၂၇။ နိုင်ငံတော်အစိုးရသည် အထူးသဖြင့် အမျိုးသမီးများ၊ ကလေးသူငယ်များနှင့် သက်ကြီးရွယ်အိုများစသည့် အားနည်းသောအုပ်စုကို ဦးစားပေးသည့် အခြေခံ ကျန်းမာရေးစနစ်ကို အခြေခံ၍ “လူတိုင်းအတွက် ကျန်းမာရေး” ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် မြန်မာ့ကျန်းမာရေးမျှော်မှန်းချက် ၂၀၃၀ ကိုရရှိစေရန် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်လျက် ရှိပါသည်။^{၂၂} မြန်မာနိုင်ငံသည် ကျန်းမာရေးကဏ္ဍနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ထောင်စုနှစ်ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်ရေးရည်မှန်းချက်များကိုလည်း အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါ သည်။

၂၈။ မြန်မာနိုင်ငံသည် ဘေးအန္တရာယ်စီမံခန့်ခွဲမှုမူဝါဒများ၊ စီမံချက်များနှင့် လုပ်ထုံး လုပ်နည်းများကို ၂၀၀၈ ခုနှစ်မှစ၍ အရှိန်အဟုန်မြှင့်ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ နိုင်ငံတော် အစိုးရသည် မြန်မာနိုင်ငံသဘာဝဘေးလျော့ပါးရေးလုပ်ငန်းစီမံချက် (၂၀၀၉-၂၀၁၅) နှင့် (၂၀၁၂)တို့ကို အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ခဲ့ပြီး အမျိုးသားသဘာဝဘေးအန္တရာယ် စီမံခန့်ခွဲမှုကော်မတီ၏ဦးဆောင်ပါဝင်မှုဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ဘေးအန္တရာယ်ကြောင့် ထိခိုက် ဆုံးရှုံးနိုင်ခြေလျော့ချရေးလုပ်ငန်းစီမံချက်(၂၀၁၇) ကို (၂၀၃၀) ပြည့်နှစ်အထိ ရေရှည် မျှော်မှန်းချက်အဖြစ် ရေးဆွဲထားပါသည်။^{၂၃}

၂၉။ ထို့အပြင် အမျိုးသားရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုဆိုင်ရာမူဝါဒကို ၂၀၁၇ ခုနှစ်၊ မတ်လ တွင် ပထမအဆင့်မူကြမ်းရေးဆွဲခဲ့ပါသည်။ ၎င်းမူဝါဒသည် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုဒဏ်ကို ခံနိုင်ရန်နှင့် ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုဒ်ထုတ်လွှတ်မှုကို လျော့ချနိုင်ရန်ရည်ရွယ်၍ ချမှတ် ခဲ့ပါသည်။^{၂၄}

၃၀။ နိုင်ငံတော်အစိုးရသည် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုဆိုင်ရာ ဘေးအန္တရာယ်များကို ကာကွယ်ရန်နှင့် ရာသီဥတုဒဏ်ခံနိုင်ရည်ရှိသော အသိုက်အဝန်းတစ်ခု တည်ဆောက် ရန် မြန်မာနိုင်ငံရာသီဥတုပြောင်းလဲခြင်းဆိုင်ရာ မဟာဗျူဟာနှင့် လုပ်ငန်းအစီအစဉ် (၂၀၁၆-၂၀၃၀)ကို အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ ယင်းမဟာဗျူဟာ

^{၂၂} Ministry of Natural Resources and Environmental Conservation (MoNREC) The Republic of the Union of Myanmar (2017). Myanmar Climate Change Strategy and Action Plan 2016-2030.
^{၂၃} National Disaster Management Committee Myanmar (2017). Myanmar Action Plan on Disaster Risk Reduction 2017. *In*: RELIEF AND RESETTLEMENT DEPARTMENT (ed.).
^{၂၄} Myanmar Climate Change Alliance (2017). Myanmar Climate Change Policy (Draft 1).

ရည်ရွယ်ချက်မှာ ရာသီဥတုကြောင့်ဖြစ်ပေါ်သည့် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များ၊ စိုးရိမ်ဖွယ်ရာများနှင့် ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာဆိုးကျိုးများကို တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်အတွက်လည်းကောင်း၊ ပြန်လည်ထူထောင်နိုင်ရန်အတွက်လည်းကောင်း မြန်မာပြည်သူများနှင့် စီးပွားရေးကဏ္ဍများကိုတည်ဆောက်ရန်နှင့် ကျန်းမာသောလူမှုအသိုက်အဝန်းတစ်ခုကို ၂၀၃၀တွင်တည်ထောင်ရန်ဖြစ်ပါသည်။^{၂၅} ရာသီဥတုကြောင့်ဖြစ်ပေါ်သည့် ဘေးအန္တရာယ်များ၊ ဘေးအန္တရာယ်ကြိုတင်ကာကွယ်မှု၊ ဘေးအန္တရာယ်လျော့ချရေးနှင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုကိုတုံ့ပြန်နိုင်သော ကျန်းမာရေးစနစ်များဆိုင်ရာမူဝါဒများကို အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။

၃၁။ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်သည် ၂၀၁၃ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ ၃၁ရက်နေ့တွင် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်ဆိုင်ရာစီမံခန့်ခွဲမှုဥပဒေကို ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ပါသည်။^{၂၆} ၎င်းဥပဒေ၏ ရည်ရွယ်ချက်များမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်သည် -

- (က) သဘာဝဘေးအန္တရာယ်ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သည့် ထိခိုက်ဆုံးရှုံးမှုများလျော့ပါးရေးအတွက် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်ဆိုင်ရာ စီမံခန့်ခွဲမှုလုပ်ငန်းစဉ်များကို စနစ်တကျထိရောက်လျင်မြန်စွာ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်၊
- (ခ) သဘာဝဘေးအန္တရာယ်ဆိုင်ရာ စီမံခန့်ခွဲမှုလုပ်ငန်းစဉ်များကို စနစ်တကျထိရောက်လျင်မြန်စွာ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်နိုင်ရေးအတွက် အမျိုးသားကော်မတီနှင့်ဒေသဆိုင်ရာအဖွဲ့များ ဖွဲ့စည်းဆောင်ရွက်နိုင်ရန်၊
- (ဂ) သဘာဝဘေးအန္တရာယ်ဆိုင်ရာ စီမံခန့်ခွဲမှုလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ရာတွင် ပြည်တွင်း၊ ပြည်ပအဖွဲ့အစည်းများ ညှိနှိုင်းပူးပေါင်းဆောင်ရွက်နိုင်ရန်၊
- (ဃ) သဘာဝဘေးအန္တရာယ်ကြောင့် ထိခိုက်ပျက်စီးခဲ့သည့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို ပြန်လည်ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ရန်၊

^{၂၅} Ministry of Natural Resources and Environmental Conservation (MoNREC) The Republic of the Union of Myanmar (2017). Myanmar Climate Change Strategy and Action Plan 2016-2030.

^{၂၆} Myanmar Parliament (2013). Natural Disaster Management Law.

- (င) ဘေးသင့်သူများအား ပိုမိုကောင်းမွန်သည့် လူနေမှုဘဝရရှိစေရေးအတွက် ကျန်းမာရေး၊ ပညာရေး၊ လူမှုရေးနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းများ စီစဉ်ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်ရန်။

မူဝါဒဆိုင်ရာ အကြံပြုချက်များ

၃၂။ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုကြောင့်ဖြစ်ပေါ်သော သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များ၏ ကျန်းမာရေးကဏ္ဍအပေါ် အကျိုးသက်ရောက်မှုများနှင့်ပတ်သက်၍ အောက်ပါမူဝါဒများကို အကြံပြုထားပါသည်-

- (က) ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုမြှင့်တင်ခြင်းနှင့် ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ အထောက်အကူ ပစ္စည်းများခိုင်ခံ့စေခြင်း။ ကူးစက်ရောဂါများပျံ့ပွားမှုနှင့် ကျန်းမာရေးအထောက်အကူပြုပစ္စည်းပျက်စီးမှုများသည် ကျန်းမာရေးကဏ္ဍအတွက် အဓိကပြဿနာပင်ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းပြဿနာကို ရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းရန်အတွက် နိုင်ငံတော်အစိုးရသည် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်ကျရောက်သောဒေသများ၊ ကျေးလက်ဒေသများနှင့် ဝေးလံခေါင်ပါးသော ဒေသများတွင် ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုအပါအဝင် ရာသီဥတုဒဏ်ခံနိုင်ရည်ရှိသော အခြေခံအဆောက်အအုံများနှင့် စနစ်များကို တည်ထောင်ရန် စဉ်းစားသင့်ပါသည်။ ထို့အပြင် လက်ရှိနှင့်အနာဂတ်တွင် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုဆိုင်ရာ သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များနှင့် ပြည်သူတို့၏ ကျန်းမာရေးထိခိုက်မှုများကို တုံ့ပြန်နိုင်ရန် နည်းဥပဒေများ၊ လုပ်ငန်းစီမံချက်များနှင့် မဟာဗျူဟာစီမံချက်များ လိုအပ်လျက်ရှိပါသည်။
- (ခ) ဘေးအန္တရာယ်အတွက် ကြိုတင်ပြင်ဆင်ခြင်းနှင့် ဘေးအန္တရာယ် လျော့ချရေးဆောင်ရွက်ခြင်း။ နိုင်ငံ၏လူမှုရေးရာဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုနှင့် ရာသီဥတုဒဏ်ခံနိုင်သော လူမှုအသိုင်းအဝန်းတစ်ခု တည်ဆောက်ရန်အတွက် ဘေးအန္တရာယ်ကြိုတင်ပြင်ဆင်မှုနှင့်စီမံခန့်ခွဲမှုသည် လိုအပ်လျက်ရှိပါသည်။ နိုင်ငံတော်အဆင့်၊ တိုင်းဒေသကြီးနှင့်ပြည်နယ်အဆင့်၊ ခရိုင်နှင့်မြို့နယ်အဆင့်အသီးသီးတို့တွင် ဘေးအန္တရာယ်စီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် ဘေးအန္တရာယ်တုံ့ပြန်ရေးစီမံချက်များကို တိုးမြှင့်လုပ်ဆောင်ရန် လိုအပ်လျက်

ရှိပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရ၏ ဘေးအန္တရာယ်ကြိုတင်ခန့်မှန်းချက်ဆိုင်ရာ ဗဟုသုတနှင့် နည်းပညာများမျှဝေခြင်းစသည့် လုပ်ဆောင်ချက်များသည် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များကို ကြိုတင်ကာကွယ်နိုင်ရန် အစပျိုးမှုပင် ဖြစ်ပါသည်။

နိဂုံး

၃၃။ ဤစာတမ်းတိုသည် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုကြောင့်ဖြစ်ပေါ်သော သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များ၊ ကျန်းမာရေးကဏ္ဍအတွက် နှစ်ရှည်စီမံချက်များနှင့် ကျန်းမာရေးကဏ္ဍ၏ အဓိကပြဿနာရပ်များနှင့်ပတ်သက်၍ ရေးသားထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုကြောင့်ဖြစ်ပေါ်သော သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များသည် ဘေးသင့်ဒေသများရှိ ပြည်သူများကို ကူးစက်ရောဂါများဖြစ်ပွားစေခြင်းနှင့် ကျန်းမာရေးအထောက်အကူပြုပစ္စည်းများပျက်စီးစေခြင်းဖြင့် ကျန်းမာရေးကဏ္ဍကို ထိခိုက်စေနိုင်ပါသည်။ ကျန်းမာရေးနှင့်အားကစားဝန်ကြီးဌာနသည် ဘေးသင့်ဒေသများရှိ ပြည်သူများကို ဆေးဝါးများနှင့် ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ အခြေခံလိုအပ်ချက်ထောက်ပံ့မှုများအပါအဝင် ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုနှင့် ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ အခြေခံပစ္စည်းများ ခိုင်ခံ့ကောင်းမွန်ရေးအတွက် ထောက်ပံ့ကူညီပေးလျက်ရှိပါသည်။ နိုင်ငံတော်အစိုးရသည် မြန်မာ့ကျန်းမာရေးရည်မှန်းချက် (၂၀၃၀) ကိုရရှိရန်၊ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော သဘာဝဘေးအန္တရာယ်၏ ထိရောက်မှုများကို ရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းရန်နှင့် လက်ရှိနှင့် အနာဂတ်တွင် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှု၏အကျိုးသက်ရောက်မှုများကိုတုံ့ပြန်ရန် မူဝါဒများ၊ မဟာဗျူဟာများနှင့် လုပ်ငန်းစီမံချက်များကို အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်လျက် ရှိပါသည်။

၃၄။ လွန်ခဲ့သော(၁၀)နှစ်ကျော်အတွင်း ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုကြောင့်ဖြစ်ပေါ်သော သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များသည် အနာဂတ်တွင် ဘေးအန္တရာယ်လျော့ချရေးနှင့် စီမံရေးများဆောင်ရွက်ရန် နိုင်ငံ၏လိုအပ်ချက်ကို ထောက်ပြလျက်ရှိပါသည်။ နိုင်ငံတော်အစိုးရသည် ရာသီဥတုဒဏ်ခံနိုင်သော ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုများ၊ ဆေးဝါးဆိုင်ရာပစ္စည်းများနှင့် စနစ်များခိုင်မာစေရန်နှင့် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်ကြိုတင်ပြင်ဆင်မှုနှင့် ဘေးအန္တရာယ်လျော့ချရေးဆောင်ရွက်ရန်အတွက် ပိုမိုကြိုးစားလုပ်ဆောင်ရန် လိုအပ်ကြောင်း ရေးသားတင်ပြအပ်ပါသည်။